

WICKED PROBLEMS I JOVENT: Ensenyament co-creatiu per a professionals d'alloò social.

Perry Share, Tamsin Cavaliero & Breda McTaggart (eds)

Resum

Aquesta antologia de lectures és el resultat clau d'un projecte europeu de col·laboració (finançat a través del programa Erasmus+) que es desenvolupa des de 2013 a 2016. El projecte es titula "HEI Mòdul Inter-Professional -Co-creat per joves vulnerables, professionals i estudiants (HIP, títol abreujat que utilitzarem d'ara endavant) i compta amb la participació de socis de cinc països europeus: Dinamarca (coordinació), Irlanda, Romania, Espanya i els Països Baixos.

HIP es desenvolupa a partir d'un projecte anterior finançat també per la UE. L'objectiu que pretén és crear un mòdul formatiu amb la participació d'acadèmics/as de titulacions associades a professions socials com el treball social, educació social, pedagogia social i pràctica d'atenció social; estudiants d'aquestes professions socials; professionals d'organitzacions governamentals i no governamentals; i joves que participen dels projectes de les organitzacions socials.

Aquesta antologia és un dels principals resultats del projecte. Uns altres dels treballs d'aquest projecte són: el disseny d'un mòdul formatiu que es pot adaptar a diferents programes; una pàgina web (hip.via.dk); la publicació d'un article en una revista acadèmica (Protectia sociala a copilului/Social protection of child Anul XVII 1(56) 2015)); i la participació en diverses conferències en les quals hem presentat el treball realitzat: associacions professionals, grups de l'àmbit social i estudiants.

Esperem que l'antologia, per si sola o en combinació amb el mòdul adjunt, siga d'interès per a moltes persones: professorat, estudiants, professionals socials i els/as propis/as joves.

L'antologia es pot considerar com un acostament a recerques recents i idees i reflexions sobre els "problemes d'abordatge complex" [Wicked problems, en anglès] en la joventut; com un conjunt de mètodes d'ensenyament i aprenentatge; i com una col·lecció d'històries sobre la labor dels/as professionals i les organitzacions en aquest camp.

L'antologia està dividida en tres parts:

La part 1 presenta teories i metodogias per a la intervenció amb els joves marginats. Els reptes de la joventut marginada poden denominar-se 'problemes d'abordatge complex', adoptant la terminologia desenvolupada originalment pels escriptors nord-americans de Rittel i Webber en 1993. El concepte de "Problema d'abordatge complex" implica que, en efecte, és impossible de 'solucionar'. Molts, si no tots, els fenòmens socials complexos es pot pensar d'aquesta manera. Per poder-los donar resposta, els/as professionals dels social que treballen amb joves han d'adoptar metodologies flexibles, innovadores i dinàmiques, així com enfocaments de recerca centrats en els resultats de la pràctica. Aquesta primera part consta de quatre capítols:

El primer capítol, escrit per **Mark Taylor**, de Goldsmiths, de la Universitat de Londres (i en l'Institut de Tecnologia de Sligo, Irlanda durant la durada del projecte HIP) explica com els "problemes d'abordatge complex" afecten al treball dels/as treballadors dels social i les competències professionals que aquests han de manejar. Taylor afirma que si ben el concepte de 'competències' complexes és atractiu com una resposta a 'problemes d'abordatge complex', no és fàcil definir el que aquestes competències podrien semblar.

En el capítol següent, **Almudena Navas**, de la Universitat de València, i **Olaia Sánchez**, de Iniciatives Solidàries, amb un equip de companys i companyes d'ambdues organitzacions, exploren encara més el concepte de problemes d'abordatge complex en relació a la joventut marginada. Constaten com un enfocament de col·laboració pot millorar els resultats d'aprenentatge dels/as estudiants i, millorar la seva consciència de la complexitat de la vida dels joves vulnerables i de la consegüent complexitat de la relació pedagògica que han de desenvolupar.

El capítol escrit per **Gordon Vincenti** de VIA University College, a Dinamarca, es basa en els desafiaments de problemes d'abordatge complex i afegeix a les perspectives teòriques presentades per Navas i Taylor el concepte de '*boundary spanning*'. Medidante un enfocament multidisciplinari tracta de bregar de manera pràctica els problemes que enfronta la joventut. "*Boundary spanning*" com el terme suggereix, implica la creació de connexions entre organitzacions que, per la raó que sigui, treballen separadament. Pot ser una estratègia vàlida per ajudar als/as professionals i a les organitzacions a abordar els desafiaments de "problemes d'abordatge complex".

El capítol final de la Part 1 està escrit per **Martin Stam**, de la Universitat de Ciències Aplicades d'Amsterdam, Holanda, i aborda les estratègies de recerca que podria reflectir la realitat dels "problemes d'abordatge complex". Stam introdueix el mètode de recerca-acció, conegut com la teoria de l'activitat cultural històric [Chat], originalment desenvolupat per l'investigador i consultor finlandès i Engestrom. Avui dia s'utilitza en una varietat d'escenaris de tot el món per ajudar a les organitzacions (sovint en els camps de serveis humans) a respondre als problemes de aboprdaje complex del món contemporani.

La part 2 de l'antologia conté aquells capítols que desenvolupen específicament els reptes de treballar professionalment amb els joves en situació de vulnerabilitat. El capítol inicial per **Martin Stam** i **Simona Gaarhuis** de la Universitat de Ciències Aplicades d'Amsterdam, analitza com el treball social de tipus innovador pot democratitzar el treball amb joves vulnerables.

El segon capítol, escrit per **Fernando Marhuenda** de la Universitat de València, analitza el paper del/l'educador/a i com el pensament crític entorn l'ètica i els valors poden millorar la pràctica educativa i la relació amb la joventut en situació de vulnerabilitat.

Finalment **Jesper Kjaer Jensen** de l'organització ASV, Dinamarca, reflexiona sobre la relació educador/a i jove. El capítol de Jensen vincula perspectives teòriques i dades empíriques sobre la possibilitat de treballar amb estudiants socials, les fortaleses i febleses personals mitjançant la inclusió d'activitats físiques i corporals o cinètiques. És una perspectiva d'ensenyament que se centra en la conducta professional.

La part 3 de l'antologia presenta una sèrie d'estudis de cas dels cinc països europeus involucrats en el projecte HIP. Aquests ofereixen una introducció a les institucions, enfocaments de treball social o pràctiques d'atenció social amb els joves a cada país, presentats per professionals que treballen en l'àmbit de la joventut en situació d'exclusió. Així, els casos s'originen en el camp de pràctica i donen una perspectiva única sobre la diversitat dels tipus d'organitzacions que treballen amb els joves en situació de vulnerabilitat. Els estudis de cas varien en extensió, continguts i perspectives, per reflectir la varietat en la pràctica del treball amb joves.

En el primer estudi, presentat per **Jesper Kjaer Jensen**, es descriu la labor del Departament d'Educació de ASV, amb seu a la ciutat de Horsens al centre de Jutlandia, a Dinamarca. Es centra en les relacions col·laboratives, tant dins de la ASV, entre educadores/s i jovent, com entre la ASV i altres entitats. Les bones relacions demostren contribuir a les bones pràctiques.

El segon estudi de cas està escrit **Caroline Costello** de Connacht Youth Services, amb seu en Sligo, en el nord-oest d'Irlanda. El cas d'estudi versa entorn del programa per a joves amb mesures judicials situat al centre de la ciutat vinculat amb la policia, la Garda.

El tercer estudi de cas és per **Oana Roman**, de la Direcció general de Serveis Socials, Sector 1, situada a Bucarest, Romania. S'aborda el tema del voluntariat a Romania, concretament en relació amb un programa anomenat 'Fes-los somriure!' assenala els efectes diversos del voluntariat, tant per a qui fa de voluntari/ària com per a la agència estatal involucrada, com per a la joventut marginalitzada amb qui treballa.

El quart estudi de cas, escrit per **Laura Mollá i Olaia Sánchez**, descriu l'àmbit d'intervenció i metodologia de treball de l'ONG amb seu a València, Iniciatives Solidàries. Proporciona espais d'ensenyament-aprenentatge a llarg de la vida que busquen facilitar la integració, el nivell d'alfabetització i les qualificacions professionals de joves, adults/es, persones preses i persones que han estat en presó. L'estudi de cas assenala els elements clau pedagògics de l'organització, que inclouen la flexibilitat, així com una vista general de les necessitats del grup.

El cas pràctic final és per **Anouk Smeenk** i resumeix el treball de BOOT, l'organització on treballa a Amsterdam. BOOT és co-creat pels governs locals de la ciutat d'Amsterdam, la Universitat d'Estudis Aplicats d'Amsterdam i una sèrie d'associacions locals. L'estudi de cas posa de relleu el procés de coaching que duu a terme la entitat entre els estudiants de formació professional i indica les característiques del coaching d'èxit.

Com s'indica en la introducció a l'antologia, escrita per **Lene Mosegaard Sjøberg**, de la VIA University College, abordar els "problemes d'abordatge complex" pot significar empènyer suaument als/as professionals, estudiants i fins i tot al/as joves anés de la seva zona de confort. A través de les accions i tallers que el projecte HIP ha desenvolupat en aquests 3 anys, s'ha tractat fer això d'una manera molt pràctica. Aquesta antologia, i l'ensenyament i l'aprenentatge amb els recursos generats pel projecte, proporciona algunes de les eines i suports que educadors i educandos puguin utilitzar per ajudar-los a moure's fora d'aquests llocs de confort i desenvolupar pràctiques en àrees que són més desafidores i innovadors. Esperem que aquest treball siga d'utilitat per a les persones que s'interessen per ell.

Setembre 2016